

מסורת הש"ס

שבועות שנים פרק שלישי שבועות

כד.

רבינו חננאל

(א) וְלַעֲלֹה כֹהֵן וְשֹׁמֵר
(ב) פֶּסַח לֹא יִזְכָּר. וְזֶה הַיּוֹם
עוֹלָה בְּיָמֵינוּ (ג) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן וְשֹׁמֵר (ד) וְלַעֲלֹה כֹהֵן
(ה) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (ו) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (ז) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (ח) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (ט) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (י) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (יא) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (יב) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (יג) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (יד) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (טו) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (טז) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (יז) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (יח) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (יט) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (כ) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (כא) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (כב) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (כג) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (כד) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (כה) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (כו) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (כז) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (כח) וְלַעֲלֹה
כֹהֵן (כט) וְלַעֲלֹה כֹהֵן (ל)

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה אלה כדרכא
וכי' דלמלא גרסי
משכחת: (ב) בא"ד וא"ת
וכיון דלעיל סרחה
היא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא וכו'
בתאנים השוערים כלשון
דקרא תאנים השוערים
אשר לא תאכלנה מרוע
(רמיה טו):

מוסף רש"י

כל שהוא למכות.
אלכילה כל שהוא עובר
נלא (שעריה יח). ככל
האיסורין, למטת כהנא
(שעריה כג). ולא אמרו
בכזית. הלכה למשה
מסיני, אלא לקרבן.
לענין קרבן דשגגת כרת
(שם). האוכל נבילה
ביום הכפורים פטור.
מכרת (קדושין טו). איום
הכפורים (כריתות כג).
שגג פטור מחטאת, דאין
איסור יום הכפורים חל על
איסור נבילה, ואם זו ביום
תמצאה אפילו הכי היתה
אסורה קודם יום הכפורים
משום אכר מן הדין (פסחים
לו). ובכ"ז קדושין שם
וכריתות שם. דלא אמרין
מינו דלמי יום הכפורים
ואיתוסף איסורא לגבי שאר
מילי, איתוסף נמי לגבי
נבילה, ור"ש לטעמיה
דאמר בתמכת כריתות
(כג). דלפילו איסור תמור
לא אמי וחיל על איסור קל
(נדר ד). הרי אשתו
אסורה לו. שהרי אכל
אובלין (שערי כב).

באיסור הבא מאליו. כגון האוכל נבילה ביום הכפורים דפליגי רבנן ורבי שמעון דמחייבי ליה רבנן חטאת משום יוה"כ ואע"ג דהויא נבילה מקמי יום הכפורים ואין איסור חל על איסור הכא חיל דיום הכפורים איסור כולל הוא אקור זה נבילה ומותר בשחוטה על ליה יום הכפורים מנו דאיתסר האי גברא בשחוטה משום יוה"כ איתסר נמי נבילה משום יוה"כ היינו כולל באיסור הבא מאליו דיוה"כ בא מאליו הוא: **אכל באיסור הבא מעצמו.** כלומר על ידי אדם עלמו כגון איסור שזועה הבא לו על ידי דיבורו לא אמרי': **בשלא לא"ש בן נקיש.** דמוקי לה בחלי שיעור: **משום הכי פטר ר' שמעון.** דקסבר כל שהוא נמי מושבע ועומד הוא דתניא ר' שמעון אומר כל שהוא למכות: **אלא לר' יוחנן.** דמוקי לה משום כולל אמאי פטר ר' שמעון: **פטור.** מחטאת דלא אחי כרת דיוה"כ וחיל על איסור נבילה או איסור אכר מן הדין אם לא תמצנה מעצמו ואע"ג דיום הכפורים כולל הוא: **בשלא לא"ש.** דמוקי לה בחלי שיעור קמייתא דרישא וסיפא: **בשלא.** שזועה שלא אוכל משכחת דחיילא אע"פ שמושבע ועומד משום כולל: **אלא הן.** שזועה שאוכל נבילות ושחוטות מי משכחת לה דחיתול אנבילות ולבטל שזועת הר סיני: **ה"ג אלא כדרכא** ולא גרס משכחת לה כדרכא. והכי פירושה לא תשני לעיל קושא דרישא וסיפא כאן בסתם כאן במפרש אלא כולה בסתם ואובלין שאין ראין לאכילה דקתני רישא פטור כדרכא מיפרשא כגון עפר שאין ראוי לאכילה אכל נבילות ראיות לאכילה הן ואריה הוא דרביע עלייהו ותו לא קשיא מדי לר' יוחנן דמשכחת לה בלאו והן אף בשיעור שלם דהא לא אוכל סתמא קאמר אם אכל נבילה חייב שהרי כלל בסתמו דברים המותרים והאסורים ומיתסרי אסורים על ידי כולל והן משכחת לה דהא אוכל סתם קאמר ומקיים שזועתו בדברים המותרים ואם לא אכל חייב: **אף אן נמי תניא.** דנבילות ראיות לאכילה חשיב להו: **הרי אשמו אסורה.** אלמא אכילה היא: **חשובי**

באיסור הבא מעצמו לא אמר. וא"ת והא נמי איתא כהניא דמשנה דמיימי לקמן יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד וקחשיב מוקדשין אע"ג דאיסור הבא מעצמו הוא וכן האוכל גיד הנשה של עולה כס"פ גיד הנשה (מולין דף קה). ויש לומר דהכא באיסור הבא מעצמו על עצמו קאמר דלא אמרין אכל מוקדשין שאסורין על כל העולם אמרי' ומ"מ פריך לקמן ספיר והרי הקדש דאיסור הבא מעצמו דכיון דלא איירי תנא באיסור הבא מעצמו לא ה"ל למינקט הקדש אע"ג דאסור על כל העולם: **האובל** נביאה ביום הכפורים פטור. מתוך פ"ה משמע דאיירי אפי' בתמצנה כיוה"כ וקשיא דלמ"ד ס"פ גיד הנשה (שם דף קא). כהנה בחייה לאו לאכרס עומדת חל איסור יוה"כ מחיים ואפי' למ"ד לאכרס עומדת כי מתה פקע איסור אכר מן הדין וחלו איסור נבילה ואיסור יוה"כ צבת אחת ור"ש מודה באיסור צבת אחת ומיהו יש לומר דאיסור יוה"כ לא חיל לא מחיים ולא לאחר מיתה משום דלית ציה איסור עשה שאינה זכורה דכתיב (דברים יב) וזבחת ואכלת מה שאתה זוכה אתה אוכל אכל מה שאי אתה זוכה לא ולריצ"א אין נראה פירוש זה דל"כ למ"ד לאו לאכרס עומדת היכי מצי חיל איסור אכר על עשה דשאני זכור וכס"פ גיד הנשה (שם) דאמר כגון שנטרפה עם יציאת רובה דאיסור אכר ואיסור חלב ואיסור טריפה צדי הדדי קאמו והיכי חילי כולם על איסור דשאני זכור דלפי' צמעי האם קיימא באיסור זה ומהאי טעמא תקשי נמי למ"ד לאכרס עומדת איסור אכר מן הדין היכי משכחת לה דלא קיימא לאכרס צמעי האם וא"כ היכי חיל על איסור שאני זכור אלא ודאי וזכחת לא אתא לאסור דכלאו הכי אסורה וקיימא מחיים באיסור אכר מן הדין ולאחר מיתה באיסור נבילה אלא בא להמיר את האסור ופירש לך דבשחיטה שריא ולא בנחירה אלא כדקיימא קיימא כמו (בכורות דף טו). ^(א) תמצה ולא גיזה דלית ציה עשה אלא קאי באיסור לאו הראשון וצמננלה מערב יוה"כ דוקא איירי: **א"ל** הן היכי משכחת דה. דלפי' ע"י כולל נמי לא אמרי' דחיתול השזועה לבטל המזוה וקשה לריצ"א דתני צירושלמי שזועה שלא אוכל מזה ואכל מזה בלילי פסח חייב אלמא דבאיסור כולל חיילא שזועה לבטל את המזוה ותייך דהכא דוקא לא חיילא שזועה משום שהיכר נבילה ושזעע עליה לאוכלה אכל התם דלא מדכר פסח חיילא עליה שזועה ולפי זה משכחת הן אפי' בדברים האסורים כשאומר סתם שאוכל וקשיא לפי' דקתני התם פסח פטור וי"ל דה"ג בעי למימר ולא חש למיתני אלא שהיכר לילי פסח ור"י מפרש דודאי שז ואל תעשה כדלריא הכא לא חיילא דקאמר שזועה שאוכל ולא אכל אכל התם בנשבע שלא לאכול ואכל דהוי בקום עשה ודאי חיילא: **א"ל** כדרכא ב'ו. פי' בקונט' דסוגיא דלמלא ^(א) גרסינן משכחת לה כדרכא ומפרש לה נבילה המסכחת והקשה חדא דמסכחת לא מיקריא נבילה ואר"ת דאין זו קשיא דשפיר מיקרי נבילה מדאיתרין קרא למעוטי לר"ש בשלישי ע"י (דף סח. ושם) דדריש הראויה לגר קרויה נבילה ור"מ מוקי לה בסרחה מעיקרא ועוד הקשה בקונט' דמאי בעי לאתויי דרצא הכא ה"ל למימר משכחת לה נבילה מסכחת והא נמי יש ליישב דה"פ כדרכא דשייך ל' לשון אכילה אפי' במסכחת מדקאמר שלא אוכל סתם ואכל עפר פטור הא שלא אוכל עפר ואכל חייב אלמא שייך לשון אכילה אפי' בעפר וכ"ש נבילה מסכחת וטפי ה"ל לאיתויי בעיא דרצא שזועה שלא אוכל עפר דכמה דמפורש טפי אלא רישא דמילתא נקט והא דקאמר אף אן נמי תניא מיימי ראיא דשייך לשון אכילה גבי נבילה סרחה דכמה שקלים ומהשם תיבא דלא חזו לאכילה טפי מנבילה סרחה והשתא מיתוקמא שפיר מתני' סיפא במפרש כדאוקימנא ומשכחת לה שפיר בלאו והן וא"ת וכיון דנבילה ^(א) סורחת היא בכלל נבילה בלא כולל דברים המותרים דגלי אדעתיה שרצה לאסור חיילא נמי אשאינה סרחה וי"ל דלא משמע סרחה בכלל נבילה אלא כשכולל עמהן דברים המותרים דגלי אדעתיה שרצה לאסור עצמו בדבר המותר אכל קשה לר"י דמאי מיימי רב מרי אף אן נמי תניא אדרבה תקשי ליה מיהו דהא אוקמה מתני' במפרש שלא אוכל נבילה דלא ודאי הויא לשון אכילה וכן נמי תקשה לרצא דפטור בנשבע סתם ואכל עפר דלא הוי בכלל לשון אכילה וז"ל כדמשני הש"ס דשאני התם דאחשביה מעיקרא ולגבי הא דהוי סתם כמפרש הוה ידע מעיקרא דאהני טעמא דאחשביה אכל אי אפי' כי מפרש לא מחייב צמדי דלאו צר אכילה לא ס"ד דליתיה הא דאחשביה שיחשד כמו צר אכילה ומסין כיון דאחשביה חשיב צר אכילה כיון דאכל מעיקרא והדר אשבע וע"ק לר"י מדתניא בתוספתא דשזועות שזועה שאוכל ואכל אובלין אסורין כגון פיגול נותר וטמא פטור ור"ש מחייב והיינו בע"כ בשאינם סרחה ומדמחייב ר"ש לפי שלא חלה שזועה עליהו ע"י כולל אלמא אפי' באין סרחה חלה שזועה לרבנן ע"י כולל ולפ"ה נמי דפירש דמשכחת הן בדברים המותרים קשיא דלפי' באסורין נמי משכחת לה כשאומר סתם שאוכל ואינו מוכיר האיסור כדמשמע התם ונראה לר"י דבקונט' לא פירש אלא משום ר"ש דלדידיה לא חיילא שזועה אדרבים האסורין אפי' ע"י כולל ומתוספתא שהבאתי יש ראיא לריצ"א דלפי' בלא קום עשה חיל על ידי כולל בשאין מוכיר האיסור וא"ת לפ"ה אמאי איצטרך למימר לקמן בסמוך שזועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שזועה שלא אוכל תאנים וענבים צמור ואמר שזועה שלא אוכל סתמא סגי וי"ל דאין הכי נמי דלאו דוקא נקט תאנים וענבים אלא כלומר שאמר שלא אוכל סתם וכן י"ל דאי דוקא נקט תאנים וענבים היכי חיילא שזועה הא ליתא בהן וליכא למימר דלמלקות איירי דלא בעינן לאו והן דלקמן בס"פ (דף כט). משמע דלקרבן איירי גבי ואכל תאנים והפריש קרבן ומיהו י"ל דמשכחת הן * בתאנים השוערים אכל בלא כולל לא הוי תאנים השוערים בכלל תאנים אלא הטובות לאכול:

וזהו איסור הבא מאליו. אבל איסור הבא מעצמו. פי' ששבע וכלל דבריו המתרחק עם האסורין לא מחייבין ליה בכי האי גונא. ודייק נמי ריש לקיש דעיקרא דמתני' בפחות מכזית מדפטר בה ר' שמעון מקרבן כדתינא ר' שמעון אומר כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לקרבן. ור' יוחנן דמוקים לה למתני' בכולל אמר לך ר' שמעון היינו טעמא דפטור דלית ליה איסור כולל כלל. דתינא ר' שמעון אומר האוכל נבלה ביום הכפורים פטור. פי' דלא אחי איסור יוה"כ חיל אאיסור נבילה. בשלמא לריש לקיש דמוקים לה למתני' בפחות מכזית היינו דמשכחת לה בין אם ישבע שלא יאכל פחות מכזית נבלה ואכלה בין אם ישבע שיאכל פחות מכזית נבלה ולא אכל בשחייה חייב. (ולא אמרין דלאו שאין בו מעשה הוא). דכיון דאינו מושבע מהר סיני בפחות מכזית שזועה חיילא עליו. אלא לר' יוחנן בשלמא לאו משכחת לה אלא הן היכי משכחת לה ואמרין כדרכא דאמר שזועה שלא אוכל ואכל עפר פטור. הכא כגון שנשבע שיאכל נבלה ועפר ולא אכל מנו דחיילא שזועה אעפר חיילא נמי אנבלה א' פי'

(א) ע"י תחזוטי ה"רין מינש כלן שזאי פי' רבינו גסס חד מרבוותא ותמה עליו ע"ש וע"ש תחזוטי הרשב"א כלן.